

Guía Docente				
Datos Identificativos				2017/18
Asignatura (*)	Metodoloxía da investigación etnográfica		Código	615G01403
Titulación	Grao en Socioloxía			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es	
Profesorado	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Curso especificamente dirixido ao estudo e exercitación dos diferentes recursos e instrumentos metodolóxicos e técnicas de investigación etnográfica en Antropoloxía social e en xeral en investigación social cualitativa, poñendo atención ás estratexias da observación participante, a investigación-acción participativa, a observación multisituada, o estudo da narratividade, e a entrevista etnográfica.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A12	Conocimiento de la especie humana a través de la cultura, parentesco y hábitat con especial atención a los pueblos preindustriales.
A16	Conocimientos y habilidades técnicas para la producción y el análisis de los datos cuantitativos y cualitativos.
A26	Saber elegir las técnicas de investigación social (cuantitativas y cualitativas) pertinentes en cada momento.
A27	Conocimientos y habilidades de las técnicas de muestreo y de trabajo de campo.
B9	Reconocimiento a la diversidad y a la multiculturalidad.
B20	Conocimiento de otras culturas y costumbres.
B27	Capacidades en reconocer la complejidad de los fenómenos sociales.
C6	Valorar críticamente el conocimiento, la tecnología y la información disponible para resolver los problemas con los que deben enfrentarse.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
	Proxectar e desenvolver metodoloxía e tecnicamente investigacións etnográficas baseadas na observación participante e/ou en instrumentos alternativos ou complementarios a esta	A16 A26 A27	B9 B20 B27
Proxectar e realizar entrevistas etnográficas orientadas á identificación e interpretación de problemas, procesos emerxentes ou fenómenos socioculturais	A12 A16 A26	B20 B27	

Contidos	
Temas	Subtemas

TEMA 1º. O TRABALLO DE CAMPO EN ETNOGRAFIA ANTROPOLOGICA	DO TEMA 1º. O traballo de campo: identificación e comprensión da complexidade sociocultural a través da experiencia convivencial prolongada.. A etnografía como proceso interactivo e reflexivo. O deseño e as reconsideracións da investigación. Fases do traballo de campo.
TEMA 2º. A OBSERVACIÓN PARTICIPANTE	DO TEMA 2º. Participar para observar e aprender a observar. Vantaxes da o.p. e inconvenientes. Acceso ao campo e relacións. A dispoñibilidade e a redución da reactividade. Técnicas e estratexias na o.p. A etnografía multisituada ante os procesos da globalización. O rexistro e organización da información: útiles e procedementos.
TEMA 3º. INVESTIGACIÓN-ACCIÓN E OUTRAS ESTRATEXIAS DE OBSERVACIÓN	DO TEMA 3º La participación observante. Outras estratexias de observación. Investigación-acción participativa, ou "colaboración participante". Orientacións e lóxicas destas prácticas de investigación.
TEMA 4º. A ENTREVISTA EN ETNOGRAFÍA E AS NARRATIVAS LOCAIS. INTERPRETAR TEXTOS E ACCIÓNS RITUAIS.	O estudo de caso en etnografía.
TEMA 5º. OUTROS METODOS COMPLEMENTARIOS. FONTES E REXISTROS.	DO TEMA 4º. As narrativas e o seu rexistro. Discursos e narratividade. Interpretar textos e representacións. A entrevista etnográfica na era da globalización. Indagación dos valores e coñecementos. Tipos de entrevistas segundo obxectivos de investigación. Estructuras e estratexias do proceso de entrevista.
TEMA 6º. PROCESO DE ANALISIS E ESCRITURA ETNOGRÁFICA	DO TEMA 5º. O método biográfico en antropoloxía. O método xenealóxico. Documentos e rexistros de interese etnográfico, e técnicas para o seu aproveitamento. O método combinatorio en antropoloxía. Fichas persoais e fichas domésticas. A fotografía e o filme etnográfico.
	DO TEMA 6º. Análise interpretativa dos datos en antropoloxía. A etnografía como produto: escritura antropolóxica e redacción de informes.

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A12 A16 A27 B20	20	23	43
Discusión dirixida	B9 B27	10	15.5	25.5
Traballos tutelados	A27 A26 C6	5	35	40
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Explicación polo profesor dos contidos da materia na aula. Complementarase con materiais visuais de apoio -presentacións en Power Point, e con proxeccións de filmes etnográficos. O obxectivo destas sesións será o coñecemento, polo alumno, das técnicas e métodos etnográficos e da análise do discurso cultural, as súas utilidades e aplicabilidade; así como estimular debates participativos. O alumno deberá asistir polo menos aos 2/3 das sesións.

Discusión dirixida	Comentario e debate, durante a segunda parte de cada sesión, de materiais textuais -artigos de revistas, capítulos de libros, concernentes aos pormenores, problemas e aplicación práctica de diferentes técnicas de investigación de utilidade etnográfica. O obxectivo da discusión será o desenvolvemento polo alumno dunha capacidade crítica e unha conciencia da diversidade cultural, así como o recoñecemento da complexidade dos problemas socioculturais e a necesidade de adecuar os instrumentos de investigación etnográficos aos casos de estudo específicos.
Traballos tutelados	Concíbese como unha proba práctica que se irá realizando ao longo do curso. Consistirá nun traballo de curso desenvolvido mediante a práctica da observación participante ou multisituada, a entrevista semiestruturada, a análise dun caso de narrativa popular, e/ou o ensaio do rexistro e a interpretación 'técnica' dunha historia de vida. O seu obxectivo é que o alumno desenvolva coñecementos e habilidades na proxección básica da investigación etnográfica, no emprego das técnicas de traballo de campo, e se exercite sobre o terreo en valorar criticamente o coñecemento, técnicas e información dispoñibles para resolver os problemas cos que deben afrontarse.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Traballos tutelados	A atención personalizada realizarase de xeito individual nas prácticas tuteladas (Traballos tutelados) e nas titorías sobre contidos teóricos cando o proceso de aprendizaxe e os problemas suscitados polas prácticas así o requiran. Tamén parte das sesións maxistrais pode canalizarse cara á discusión personalizada de problemas específicos suscitados nos temas expostos cando a ocasión o precise. Para o alumnado con refacemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao inicio do curso as tutorías específicas ás que asistir, e que sexan compatibles coa súa dedicación

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A12 A16 A27 B20	Valorarase a asistencia activa e participativa ás sesións do curso. O alumno deberá asistir polo menos los2/3 das sesións.	10
Traballos tutelados	A27 A26 C6	Avaliarase un traballo individual de curso (entrevista semiestruturada, analizar un caso de narrativa popular, e/ou ensaiar o rexistro e a interpretación 'técnica' dunha historia de vida). Este traballo supón un 60% da cualificación	40
Discusión dirixida	B9 B27	Será criterio de avaliación a participación activa na preparación e exposición de textos sobre metodoloxía etnográfica aplicada a estudos de caso específicos, así como na subseguinte discusión dos devanditos materiais nas sesións de clase. A avaliación individual desta metodoloxía supoñerá un 30% da cualificación.	50

Observacións avaliación

Para a avaliación da 2ª oportunidade, esixirase a realización do traballo tutelado, ou a súa ampliación se é o caso.   No caso do alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia seguiranse os mesmos criterios de avaliación para a 1ª oportunidade que para o restante alumnado, salvo en que, para aqueles non se aplicará o primeiro criterio -asistencia activa e participativa-, cuxo porcentaxe de avaliación distribuirase a partes iguais entre os outros dous criterios ("discusión dirixida" supoñerá un 55%, e "traballo tutelado" un 45%). Pola súa banda, determinaranse as datas nas que devanditos alumnos con exención poidan asistir para expoñer e discutir os seus correspondentes textos sobre metodoloxía específica.   Para a avaliación da 2ª oportunidade, os alumnos exentos de asistencia deberán presentar un comentario valorado sobre un texto de metodoloxía etnográfica, ademais do traballo tutelado -ou da ampliación do mesmo-.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Hammersley, M. / Atkinson ((1994)). Etnografía. Métodos de investigación. Barcelona, Paidos - Taylor, S.J./ R. Bogdan ((1986)). Introducción a los métodos cualitativos de investigación. Barcelona, Paidos - Sanmartin, R ((2003)). Observar, escuchar, comparar, escribir. La práctica de la investigación cualitativa. . Barcelona, Ariel - Ellen, R.F., ed. ((1984)). Ethnographic Research. A Guide to General Conduct.. London, Academic Press - Fardon, R.; O. Harris, T.H.J. Marchand & al. ((2012)). Social Anthropology.Vol. 2, Part 3: Methods. London, Sage - González, A. ((1990)). Etnografía y comparación. La investigación intercultural en Antropología.. Barcelona, Bellaterra - Hammersley, M. / Atkinson ((1994)). Etnografía. Métodos de investigación.. Barcelona, Paidos - Rabinow, P. ((1992)). Reflexiones sobre un trabajo de campo en Marruecos.. Madrid, Júcar - Sanmartin, R. ((2003)). Observar, escuchar, comparar, escribir. La práctica de la investigación cualitativa.. Barcelona, Ariel - Sanmartín, R. ((2007)). ?El trabajo de campo?, Cap. III de Lisón, C., ed. Introducción a la antropología social y cultural. Teoría, método y práctica.. Madrid, Akal. - Taylor, S.J./ R. Bogdan ((1986)). Introducción a los métodos cualitativos de investigación.. Barcelona, Paidos - Velasco, H. /Díaz de rada, A. ((1997)). La lógica de la investigación etnográfica.. Madrid, Trotta - VV.AA ((2000)). Revista de Antropología social, nº 9. Madrid. Universidad Complutense - Kvale, Steinar ((2011)). Las entrevistas en Investigación Cualitativa. Madrid. Morata - Angrosino, Michael ((2012)). La investigación etnográfica y de observación en Investigación Cualitativa. Madrid. Morata
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía social e cultural/615G01102

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Risco, cultura e medio ambiente/615G01417

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías